ЯIAAD-MONGOL
NEN
ONOI KOMUNIS BOLЬSEVIKO PAARTIIN BURIAAD
OZIIN KOMITEEDEL BMASSR-n TYBEI GYISEDXEXE
DEI ba BURSOVPROFOI YDER BYRIIN OORGAN

1937 onoi JANVAARЬ 30 | Sen 5 myn.

Koorpusai komandiir nyx. L. Ja. Vajnerta Leeninei oorden xaira olgoxo tuxai

SSR Xolboonoi Tybei Gyisedxexe Komiteedoi togtool

SSR Xolboonoi Tybei Gyisedxexe Komiteedoi togtooxonь:
Seregei xehegyydei daişalxii ba poliitikiin beledxelei xeregte jixe gabijaa xaruulhanaiь tyløø koorpusai komandiir nyxer L. Ja. Vajnerta Leeninei oorden xaira olgoxo.

SSR Xolboonoi Tybei Gyisedxexe Komiteedoi tyryylegşe— **M. Kaliinin.**
SSR Xolboonoi Tybei Gyisedxexe Komiteedoi sekretaarь— **I. Akyylov.**
Moskvaa, Kreemlь. 1937 onoi janvaarь 2?.

ORONII NAIMAALAGŞAD

...edei handali dee-...lo zirxemşegte ...urbagşad huuza ...hyidxelei kaa-...ssornuud Piata-..., Sokoolьnikov ... daraa bodozo, ...yydei urda mun-...uulga tuxaigaa ...nodon koolєigoor ...şxeberiee ygese-... xubilhan ede ...guud bol, faşiis-...ei zarşan өөrgyi ...ckiin zaabariaar ...kapitaliizmii ol-...texeriyylen bod-...ograafatai bai-...ene. Ene byleg ...d, şpioonguud, ...l ba tereenei ata-...bol, kapitaliizmii ...bodoxo gansal ...zaariaa bişe, xa-...iin ba japoonoi ...dtai xelsee zyb-...ad ene feemuun-...n, henertxohon

...ronii xudaldaxa ...d Troєkii im ...ai xelsee xexe-... SSR-te eng in ...zyylxe, kolxoo-..., soxoozuudii ...strizyylgiin po-...axa, xariiin ka-... Soveedei xelen ...nyydi komue-... Germaani, Ja-... Soveed oronoi ...zarsma xubiii ...gehen baina. ...Konstituuєiin 6 ...ehooe „Gazar, ...bajalig, uhan, ..., faabriguud, ...ryyd gyyd, ty-... uhan zamai ba ...raansport, ban... xolboonoi xa-...reee emxilchen ...xydөө azaxiin ...xoozuud, ma-...gşa tereenşelen ko-...riiing zarnuud. ...h azyldbe-...nuud xi baira ...ono boi gyrenei

ymse bolxo aradbygediin zөөri myn".
Aradzonoi xesyy şanga xy-serx g daigaar diileze abhan, manai Exe oronoi ede byxii bajaliguudii trockiistnuud bol, SSSR-ei araduudhaa buliaaza abaad, xariiin kapitaliistnuu-dai şunaxai deermeşe garta ygexe hedelgetei baigaa. Barag le xa! Tiime beien jyyme baig-şa ygei!

Xyn tyrelxitenei tyyxede eneende adali, iime xaratai muuxaigaar, zebyytei zigsyy-rteigeer Exe orondoo urbahan uşarii oloxonь berxe baina. Xe-den yninhөө xoişo bolьşevii-guudai paartiin urdahaa, Lee-ninei ba Staalinai urdahaa, re-voliuuєiin urdahaa galzuu te-mesel xeze jabahan ede buzar daisad bol, socialis Exe oro-noimnai urgaxa xygzexe byri, azalşan aradai aza amidaralai baidalai haizaraxa byri, arad zonoi dunda jamarş tulga ty-şeg olөogyi xetre taharaza ygexedөө, xoro şaraa busadza, x... ii kapitaal. xara faşiiz-miin xylehensed bolood, alaxa xiuudaxa, xoloxo hyidxexe zamda orozo arilhan baina.

Ede zebyytei xara, zirxem-şegte muuxai byleg noxoguu-dai xaratai xorotoi jabuulgi duulaxadaa, agıu jixe Soveed oronoi zuun daia milloon arad zon xesyy hatigeer xyde-lөn bodozo, duraa gutan do-rinaaar orjelose:

—Agun jixe kemuniis paar-tiin ba inag voozdь nyxer Staalinai xytelberi doro jabaza 19 ziide xyşer xynde daigaar diileze abhan zotoi zergaltai enxe baidal Tiimei xariiin im-perialiistnu... xudaldaxa tyxieereze baihan bandii-duud Piatakoov, Raa-dek, Sokoolьnikov ba busadii olon tedentei xaniilsa ba-ruunai noxosuudai yndeheerenь Soveedoi gazar deerehee xe-gy... xamaza xajaxa xereg-tei!—geze ... ... hyrte şiidxeeri gargaba.

Manai Buriaad Mongoloi arad zon ene şiidxeberide byrimy-hen negen duugaar negedene.

EXE ORONDO URBAHAN, TROCKIIS ŞPIOONGUUD, DIVERSAANTNUUDII SOVEEDOI GAZAR DEEREHEE XAMAZA XAJAXA

Soveedto esergyy trockiis ceentrei processoor daşaram-duulan, aguu jixe Soveed oro-noi byxii şaaxtnuud, faabri-guud, zavooduud, kolxoozuud, erdem uxaanai gazarnuudaar olon toonoi miitingnyyd bolzo baina.

Staalinsk metalluurgiin za-vood deere olon mingan xyn-hөө byridehen miiting bolbo.

—Muuxai xara bandiiiduud manai Exe oroniii naimaalza, inag voozdь Staalinai xytel-berieer diileze abhan manai zolto haixan baidalii xoroloxi zabiaza baigaa baina—geze te-re zavo doi maaster nyx. Mina-koov medyylne.

Yzөөө xubilhan aluurşadii buudan alaxii erihen be za-voodoi kolektiivoi negen hana-laar şiidxehen rezoliuuєiadotor: „Germaaniiin ba Japoonoi faşiizmiin xylehensed paarti ba Soveed zasagai urdahaa jabuulhan temeseldee esesleu

diildexedee, şpioonguud, diver-saan tnuud bolhon ba xydel-merişen tariaaşaniii alagşad bolhon baina"—geze bişene.

Kramatoorskiin Staalinai meremzete zavoo i deere bol-hon xydelmerişedei miiting deere xiliin haxiuulşan nyx. Motiilьkov yge xelebe.

—Aradai daisad, faşiis ban-diiiduud Piatakoov, Raadek, Sokoolьnikov, Serebriakoov ba busadai xara garta Keemerov-skiin ba Donbaasai xydelmeri-şedei şuhan baina. Tedenei garta martagdaşagyi inag Ser-gei Mironoviє Kirovoi şuhan baina. Teden r bol, Exe oro-noo xamagaalagşa gabijaata xybyydiamna alahan baina—geze nyx. Motiilьkov xelebe.

Sverdloovsk moziin Peşmiin-skiin selsoveedoi Staalinai ner. kolxoozoi byxii geşyydei miiting bolhon baina.

—Manai kolxooznudta troc-kiistnuud oi uxaanhaa duragyi

xa. Kolxoozuudii taraaxa he-delge tedende baigaa! Barag le xa! Faşiistnuud ba trockiis-tnuu l manai kolxoozdo xon-şoroo şixeed yzөөhөө xyşiim-nai medexe hen—geze 65 na-hatai kolxoznig ivaan Jakoov-levię xelebe.

Ene meteşelen olon toonoi miitingnyyd Baruun Sibiirte, Armeenida, Beloryyssida ba xaa xaanagyi bolno.

Sibiire maşiina baigaulgiin zavoodoi xydelmerişenei mii ting deere xydelmerişen nyxer Dyydkin ii eze exlene.

—Manai zavood deere daisad, trockiist Bogaslaavskii xor'oto jabuulgaa xeze baihanii bile-ner xezeeteş martagyibdi. Bogyslaavskiin daabariaar za-rima ceexnyyd, tedenii xy-xorgyi xeregleze bolxogyigeer barigdahan baina.

—Ede buzar noxosuudii xe-beexe gansal xeleelte baixa: buudan alaxa!—geze profee-ssor Nikolaajev xelene.

ARADAI OLIMPIAADA

Ulaan-Yde goorodoi barilga-sanai klyyb soo janvaariin 24 ydərhөө a r a d a i anxa-dugaar olimpiaada exilee. Ene olimpiaadada goorodoi ara ...yiedeeriin k o l e k t i i v n u u d (PVZ, şilei zav od, tymer ba uhan zamuudai traansport) ba hurgaaliinuud, goorodoi mnogopromsojuuzain sisteemiin arteeliin kolektiivnuud bolon seregei xubinuud xamaadana.

Janvaariin 24-nei ydeşe Ulaan-Ydiin Dorzijevei ner promarteeliin geşyyd eldeb duu, taanca xarualaa. Eneenii 60 nahatai duuşa ybgen Potioomkin gegşe xytelberi-lehen baina. Promarteeliinxid „Pooli" „Komarook" (pliaa-ka xeze baiza duuldag) gexe m-te dunuudii oloroo duulaa. Enenь jixe haixaşaagdaa. Te-reenei hyyleer Mongol—rab-faak hurguuliiin huragşad yu-

dehen xelen deere aradai duu-nuudii duulhan, myn tiime, eşhedeirgөө xehen eldeb xuu-raar „Kandarmaa", „Bajan-Mongol" gexe zergenyydii daa-dahan baina. Udaanь Şilei zavoodei kolektiivhoo xeden taancaşan, duuşan garaa, 62 na-hatai ybegen Erdeniin gegşiin Iimbeer buriaad duu duunuudii duulxada, olimpiaadada xamaa-dagşad jixe honirxoo, haixa-şaagaa.

* *
*

Janvaariin 25 da PVZ-ei barilgiin klyyneibarilgiin kolekti-vuud xamaadahan baina. Bu-riaaduudiin „Jevroopiindain", „Barilga" geze taancatai duu-nuudii jixe haixaşaar duulahan baina. Myn, huragşa 15 naha-tai Ulanoova Agaaşa gegşiin „Jaabloєka" „Lizgiinke" geze taancanuudii xaruulxada olim-piaadada xamaadagşad jixe

honirxobo. Udaanь orөs xelen deere aradai eldeb gajo duu-nuudii ba eldeb pieesenyydei xyleegyylii xaruulaa.

Saaşanь, tymer zamai kolek-tiiv, uhan zamai bolon bişe kolektiivnud eldeb janziin taanca duu gexe zergii xaruul-han baina. Gadaaşa, tymer za-mai traansportiin xydelmerişe Sorookin gegşiin 2 xybyyd ciirk deenaadagahaa duuugyi ha naar fizkylьtyre, spoortiin noom roudii xaruulza jixe honirxuulaa.

Aradai a n x a d u g a a r olimpiaada janvaariin 31-de dyyreze, xen berxe duuşa, xy-zemşenь elirxe ba hain beleg ygeltei kolektiivnuudiianь şan olgodoxo baina.

Ene olimpiaada aradai zonoi kulьtyyriin urgaza baihanii eli xaruulza baina.

C. Agiinskii.

...ilgada beledxelgyi

...s-Jingyydei bylsoveed doter ...n beledxel muu jabana. Bylso-...nai deere xedii ceentner vrele ...edegdeegyi baina. „MTS"-hee ...e jym bexe... geze eedee ...a.

...soveedei Vorosilovoi nerene-...i ceentner, „Peerbij Şaagii-..., „Kraasnaja Liyboovka" — 61 ...asnaja partizaan" 245 ceent-...erenzete kolxooz 254 ceentn ...n baina.

...zar deere agroxemzee abalgii ...duna. Bylsoveed soogoo 10 gek-...ha tegtehen. 11 ceentner yne-...la 67 teebri şilexe arai geze ...gada xeregiegdeze anzaha ...abalariin medee mynөө xyrter

...xabarai tariigada beledxeltei ...Staalinai ciriin 2-3 şil soo 7-8 ...tariaa abxa zorilgii xaişan ...şadaxa geeşeb.

Batiin.

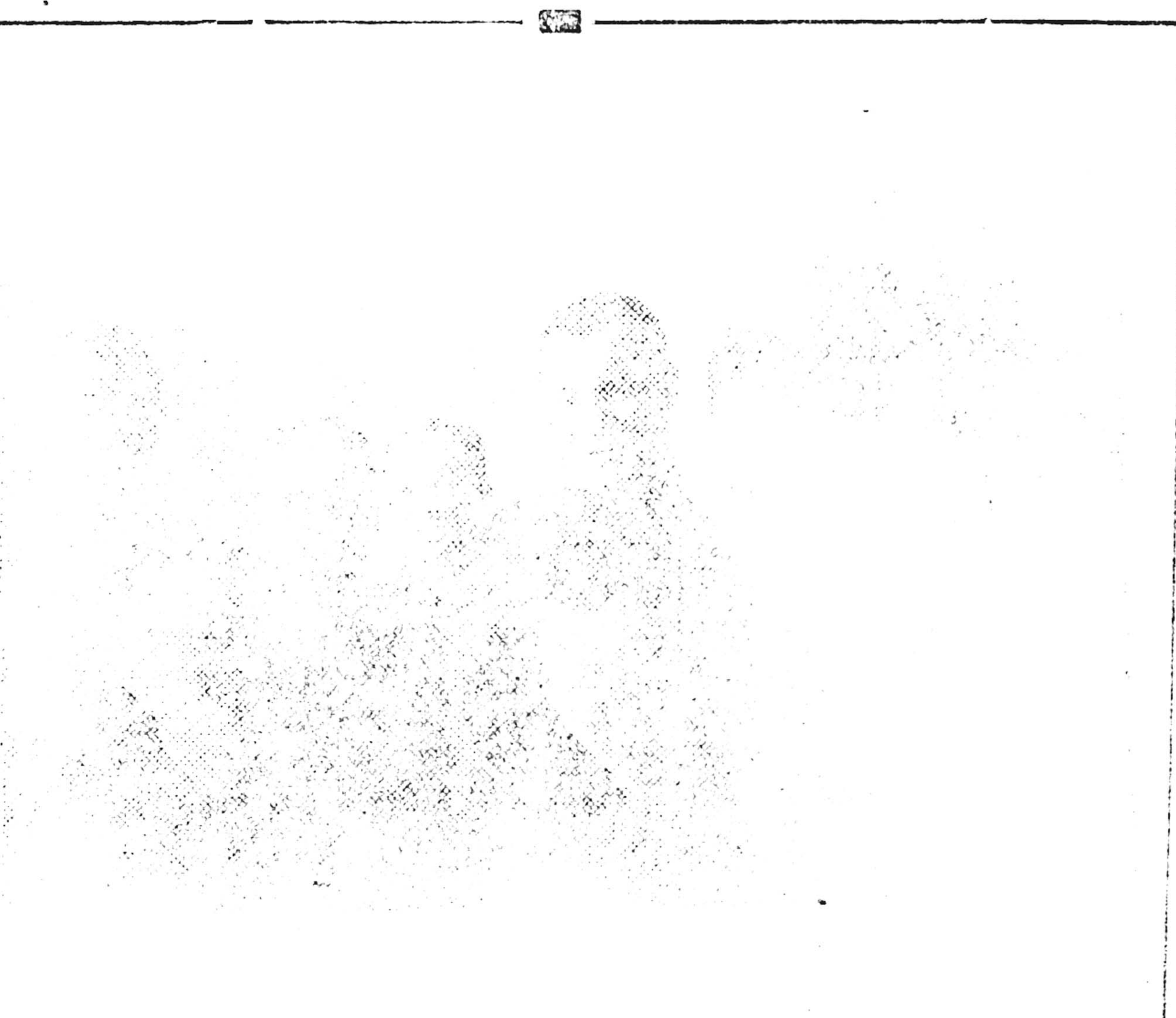

BSSR-ei Kopiilьski rajoonoi „Avan-gaard" kolxoozdo amarxaa jirehen xiliin xaruulai naçaalьnig nyxer ÇERNIIX gegşe xөөreldөө xeze baina.

(SOJUUZFOTO).

PVZ-de staxaanovtanai dekaada

Zavood muugaar xydelmer ...

1937 onoi negedexi kvaartal soo xexeer, Ar-kom nyxer L. M. Kaganoovięiin ygehen daalgabariiiin xyseldyylxe zorilgoor zavood deere socialis myriisөө byri yrgedxelgiin exin bol-xo staxaanovtanai dekaada jabuulagdaza baina. Paravoozoi kombinaadai zaluu inzeneer nyx. Koleenineї xytelberiize baigaa dyrbedei pro-lood, dekaadiin tyryyşiin ydernyydte yde-reegee noormiiii tyseblөө ylyy gartar dyyr-gehen baina.

...exaniis ceexiin Lavrineenkiin, Skaєkiin ba Batyyriniii smeenenyyd byriş edebaitdeer myriiseze jabanad. Lavrineenkiin smeena tyryy haari ezeleed jabana.

Gebes, dutuu dunda zyilnyyd zavood deere jixe olon bii. Zavood byxelideo dekaadiin ty-ryygiin 5 yderiiii emxidxel muutaigaar yngөr-gөө. Myriisөө yysehen — iii-xi prolood kotiooli ceexe xojor ynendөө şiidxexe şanagtai ceexnyyd aad, tyryyşiin 5 yderei tysei ii dyyrgegyi.

Kotielnoi ceex 5 yder soo 15 kotiolnuu-diin zahaza gargaxa aad, miin 5-ii gargaba. Gurbadaxi prolood—15 paravooznuudii xagsarxa aad, taba dyyrgegyi.

Iime xydelmerinyydei yreer paravoozoi kom-binaad, dekaadiin tyryyşiin 5 yder soo miin 5 paravooz zahaza gargaba. Eneenhөө hurgaal abaltai boloo.

K. Vaagię.

SOVEEDTO ESERGYY TROCKIIS CEENTREI PROC

Veşiinski: Ysegelder ygehen myşxeberi deere jyyme nemeze şadaxa baina gyt?

Stroilov: Bi xojor zileer Germaani elьgeegdeed, tende xudaldaa naimaanai soveed elçenei texniis biyroogoi maltamalai seekciin axalagşa inzeneer albatai baigaab. Minii Fon-Beergtei tanilsahanhaa xoişo ene xereg aalixan exilhen baina. Beergetei manai baiguulaltiin asuudalnuud tuxai jarildaa hem. Beerg bol Troockiin knii̇ge unşaxii namda duradxahan baigaa.

1934 ondo minii SSSR jireed baixada, ene Beerg myn Moskvaada baigaa hen. Germaanidaa daxin busaad baixadaa Beergtei uulzaxadam, minii soveedto esergyy ygenyyd SSSR-te eli boloo baina, tiimehee Germaanidaa baixa xeregtei boloob geze namda xelee hen.

1931 onoi maartiin hyyleer Fon-Beergiin duradxahanai johoor Viyystertei uulzahan bainab. Jyyb gexede Viyyster bol, jixe şulun nyyrhenei şine uurxainuudii şinzen aşaglaxa asuudalnuudii elirγylxiin tulada, Çexoslovaaki ba Fraanca elьgeexe baigaa. Tiin, „Tanii elьgeere boloo, zygeer manai xyn bolhon tuxaitnai bişmel saarhan dokymeent xeregtei baina" geze namda xelee hen. Tiixedeнь, SSSR-te gedergee busaxagyi, tedentei xamta Germaanida xydelmerilexeb, tedenei daabariii dyyrgexeb gehen dokymeent ygehen bainab.

Tereeneigee udaa, apreeliin xojorto daxin Viyystertei uşxodom, „Tanii Germaanida yldeexe tuxai, tanai Çexoslovaaki ba Fraanca eşoxo tuxai jamar yge baiza bolxogyi. Gospodiiin Stroilov, ta ujalga ygeheneigee johoor manai daalgahan daalgabariii dyyrgexe johotoit." — geze xelee. Bi Viyysterei zaabariii dyyrgexeb geze, sexe xelebel, bijdaguuşan bolxoo zybşeehen bainab.

Ene xeereldeze baixa zuuraa, şinii oiriin gol zorilgonuud jyyb gexede neemecei specialiistnuudta, ilangajaa „Viyysterhee priveed" gehen paroolьtoi (temdeg-saarhatai) xynyydte tuhalaxa johotoiş geze zaahan baina.

Viyyster bol, SSSR-ei şulun nyyrhenei ajyiledberiiin xygzexe jabadalii haatuulxa xemzeenyydii abxa johotoiş geze namda sexe zaahan baina. Eneнь xadaa, xoro hyidxel xexe direktiive baigaa.

Ene onoigoo apreeliin 11-de telegraamaar dnulahai johoor SSSR-ee jirexedem, Noovosibiirsk deere racionalizaatorai ba şinzelelgiin xydelmerinyydei zaxirgaanai naçaalьnigii orologşo bolgohon baigaa. Tiin, 1932 ondo ene zaxirgaanai naçaalьnig boloo hem. 1931 onoi hyyl boltor Viyystertei xelsehen paroolьtoi zurgaan neemecei speciaлiistnuud Zommereegger, Vyyrm, Baymhaartner, Maas, Xayeer ba Fleessa gegşed namda xandahan baina. Ede tagnuul aagentnuud bol, ton tyryy halbarinuudaar xubaan tabigdahan baina. Bi Viyysterte gurba udaa bişeg elьgeegeed, xariuдanь direktiive zaabari abaa hem.

Veşiinski: Jamar direktiivnyydii abaa hem ta?

Stroilov: Hyidxen butargaxa revoliuucada esergyy direktiivnyydii.

1932 onoi janvaarьda Fleesseer damzuulan, Kyzbaaslaxi barilgiin tyseb tuxai medeesel—informaaca xyrgəə hem. Fleessa gedergə busa a jirexdee, Viyyster bol, revoliuucada esergyy yzeltei specia-

JAŅVAARIIN 26 ai YGLƟƟNEI ZASEDAANI

SYYDLEGDEGŞE STROILOVOI MYŞXEBERI

liistnuudhaa tusxai organizaaca baiguulxii erine geze xelee hen.

1934 onoi ijyyнь harada, revoliuucada esergyy organizaacada soveedei graazdanuudai toodo orohon specialiistnuudai toogi, Zommereeggereer damzuulan Viyysterte medeesee hem. Eneenei xariuuda, hyidxen butargaxa xoroto xereg jabuulgadaa şiiden oroxiin tuxai zaabari jirehen baina.

Tereenhee saaşaнь, syydlegdegşe Stroilov bol, nege gadaada gyrenei alban niiurtai barisaatai baihanaa xelehen baina. Stroilovoi xelexeнь xadaa, ene alban niiurai zaabariiin johoor, zon xubiarilan tabigdadag baigaa. Inzeneer Ştixling bol ene alban niiurai baagaar ba minii haişaalaar, Keemerovdoxi revoliuucada esergyy organizaacatai barisaa baiguulxaar elьgeegdehen baigaa.

Ene alban niiurai baagaar soveedei ba gadaadiin xydelmerişedei Soveed zasagta duraгyixan xoro yhəə hanuulxa xydelmeri jabuulagdadag baigaa.

Veşiinski: Iigeed, tanai xoroto diversiiin xereg jabuulgada orojo.

Stroilov: Gadaadiin specialiist Şeebisto bol 5-6 daxi şaaxtanuudai koopii tehelexee orolдohon baina. Azayiledberi deere turşalgada baigaa soveedei zoxioohon mekaniizmnuudii ceentraaibna zaxirgaanhaa xuluuxa jabadalnuud nege bişe yzegdedeg baigaa. Şaaxtanuud bol, nyyrhe yrgeze garгaxa zamnuudai, elekriin xyseneı, xargiin xaraa bodomzogyigeer projeegtiogdodog baihanhaa, aşaglalgada oruulagdahan şaaxtanuudanь xydelmerilexe argagyi baidag baigaa.

Veşiinski: Keemerovei ryydnigii jyrdəə jamar baidalda oruulaa ta?

Stroilov: 1935 ondo hyylşiinxiee tende jabaa hem. Tiixedee, ryydnig bol, ton muu baidaltai baina geze oloo hem. Azai byteexe argagyi daragdaşahan baigaa. Ventiliiacaнь ton muu. Xojordxi gorizoontiin kapitaalьnai xydelmeri orolloo jabuulagdagyi. Ene bol, Peşxoonovoi gryyppiin jabuulgiin yre myn

Gyrenei syydleegşe Veşiinskiin zuurşalgaar, syydlegdegşe Stroilovoi gadaada gyrenei inzeneernyydtei barisaatai baihaniii elirγylxe dokymeentnuudii syydei ymene xaruulna.

Gyrenei gemnegşe Veşiinski bol, gadaada gyrenei inzeneernyyd Viyyster, Beerg, Fleessa ba Şeebisto gegşedei SSSR-te jirehen ba tedenei baihan bairanutag tuxai Moskvaagai moziin gyisedkomiin administratiivna xeltesei gadaadiin tahagai elirxeilelnvydii xeregte xabsaruulxii syydii guina. Nyxer Veşiinskiin guiltaar, gadaadiin 20 xynei foto-kaartoçkanuudii Stroilovto baruulna. Stroilov bol, ede kaartoçkanuu dii yzeed bixadaa, Viyyster, Beerg, Fleessa ba Şeebisto gegşed inzeneernyydii tanihan baina.

Syyd bol syydlegdegşe Stroilovto baruulagdahan ba tedenei tanihan foto-kaartoçkanuud bol, Moskvaagai administratiivno otdeelei gadaadiin xeltesei elirxeilelgəə soo baihan foto-kaartoçkanuudtai adali baina geze oloo gerşelebe.

SYYDLEGDEGŞE NOORKINOI MYŞXEBERI

Veşiinski: Keemerovo deere jamar tuşaal daaza baigaa bta?

Noorkin: Keemerovoiin kombinaatstroin naçaalьnig baigaab.

Veşiinski: Xen tanii tiişe, ene tuşaal daaxii elьgəə hem?

Noorkin: Piatakoov.

Veşiinski: Jamar zorilgotoi?

Noorkin: Keemerovo elьgeehen uşar bolxol, ton jixe oboroniin şanartai ximiiin azyileдberiiin şuxala objeekt deere xorololgiin xydelmeri xyylxe gehen bodomztoi baihiiнь 1933 ondo medehen bainab. Myn Piatakoovoi ygehen daalgabarinuudhaaş eneenii medehen jymeb.

Veşiinski: Piatakoov tanda jyyn gee hem?

Noorkin: Gyrenei xyşii hularuulxiin tulda ene baiguulgii udaaruulxa, homolohon myngiinь şuxala objeektde xereglengyi, şuxala bişe objeektde gargaşaluulxa gehen xyseltei baigaa.

Veşiinski: Homolohon zəəri kapitaalii yxvylxe geze gyy?

Noorkin: Tiixe geze daa.

Veşiinski: Oboroniin şanartai eldeb agregaaduudai mobilizaacan talaar belen bişe baihan tuxai yge garagşa hen gy?

Noorkin: Bi xelehen jymeje xuu batalnab. Ene kombinaat oboroniin şanartai baigaa. Bi rilgada zoriulhan zəəris ondoo zamaar gargaşaglaza baihanaa xoişo, oboroniin objeektnuudii hulaluulhan baingyi jaaxaнь. Projeektiin xydelmeriin xoişo tataxiin tulda barilgiin xydelmeriin hatuulxiin tulda eldeb şaltagaan olood, baihan projeektii daxin xubilguuldag gol meetoltei baigaabdi.

Veşiinski: Ede byxii zaabarinuudii Piatakoovtanda ygedeg baigaa gy?

Noorkin: Tiigel daa.

Veşiinski: Jamar ondo ygee hem.

Noorkin: 1933 ondo.

Veşiinski: Keemerovodo elьgeexii xezee tomilogdohon baigaabta?

Noorkin: 1932 ondo.

Saaşada nyxer Veşiinskiin hurahan asuudalnuudta xariuu tabixadaa, 1931 onhoo xoişo troockitonoi xydelmeride xamaadahanaigaa tuxai, xorolol hyidxel xexe geze Keemerovo oşood oboroniin şanartai şuxala şuxala objeektnuudii zoriuu la haatuulxa, Kyzbaasai elektreeer xangalgiin emxiiнь alduulza baihanaigaa tuxai Noorkin geeşe syydte xelexe ygebe.

Veşiinski: Diveersi hyidxel xeheneigee tuşaa xəərexetnai gy?

Noorkin: Bad geme yre garxiin tulda, xysejee butargangyi, gol gol halbarinuudta xandulagtii gehen Piatakoovoi zaabari 1935 ondo abhan baigaab.

Tiigeed, ene zaabariii gyisedxexe bejelyylxiin tyləə eligtro staancii tehelze, xeregheeнь gargaxiin hanal namda tyrehen baigaa.

1936 onoi fevraalь soo gurban teherelnyyd boloo hen.

Teheredeg ajuultai nyyrheer tylişe xegtii geze zoriuuta zaxiralta ygəə hem. Minii əərəə xehen diveersi hyidxel—enel ode.

Troockitonoigoo terroriis xydelmeri jabuulga tuxai jyy medexebte geze nyxer Veşiinskiin huraxada, tiime xydelmeri jabuulagdaza baihiiнь medeze baigaab geze Noorkin xariuusaba.

Veşiinski: Hyylei vjede paartin baidaltai jamar baigaab?

Noorkin: Paartiin Xizaarai Komiteedei geşyyn, paartiin gorkomoi biyroogoi geşyyn baigaab.

Veşiinski: Tiixetejee xamta troockitonoi, soveedto esergyy terroriis diveersişe hyidxelşe,

spioon tagnuulşa ba xorolьşo organizaaciin geşyyn baihazaa baigaa gyt?

Noorkin: Tiigel bi daa.

Veşiinski: Xizaarai komiteedei geşyyn baihan baidalaa xereglexe, podpoolin organizaacinuudaigaa geşyydte tuhalxyrgehen uşar baigaa gy?

Noorkin: Troockitonoi organizaacada ba zarьma geşyydteнь ajuultai jyyme xizkomd duulahaar, medeesedeg gy ali xaraadaa abdag baigaab.

Aarestluulhanaigaa hyylee byxii xoroto xeregee niuugaad, jyynde xeleze ygengyi baigaa hemte geze Veşiinskiin asuuxadaa, Piatakoovoi „Praavdada" bişehen statьjaa deerehee, temeselee yrgeizelyylxiin arga niuuxii zəəlьa hem. geze Noorkin xariuusaba.

Veşiinski: Xozomoнь, niuuxahaa jyynde arsabat?

Noorkin: Temeseleigee bytexegyiji, ene byxii xeregii elirγylxe zailaşagyi bolhoniii oilgoo hem.

Tyryylegşe: Hyylşiin asuudal. Xiimiin kombinaadii galdaxa tuxai 1936 onoi ijyyнь hara soo Piatakoovoi daalgabari ygexede, xydelmerişed yxeze bolxo geze zobonihon hanal gargaa hen gyt?

Noorkin: Eneen tuxai namaiji myşxehen xereg soo baixa. Zobonixo hanal bi neges daxin bişe, olo daxin gargahan baixab.

Veşiinski: Piatakoov jyyn geze tanda xariuusaa hem?

Noorkin: Piatakoov bol yxelgenyyl zailaşagyi bolxo geze xelexe zuuraa „Xiraltaxynyydee xari oboiş daa" geze namda hen.

GERŞE ŞTEEJNOVOI MYŞXEBERI

(Şteejn neemeceer xelene)

Veşiinski: (orşuulagşa teeşe xaraad): Gerşe Şteejnhee Şeestovii tanixa gy geze asuuza ygegiit daa. (orşuulagşa asuuna).

Şteejn: Şeestovtoi 1931 ondo tanilsa hem.

Veşiinski: Şeestovoi xehen xoroto yilenyyd tuxai jyy xyy medene gyt?

Şteejn: Diveersi hyidxelei xydelmeride xabadalsaxii Şeestov namaiji guihan baina. Zavoodtai xydelmeride zogsolto haatalhanuudii uşarulxa, maşinanuudii ebdexe gutaxa ba karbeliiin yoiidi buruugaar

tabiulxa gehen baigaa xa.

Şee tootoi xəəreldexehee xojor tyryy, 1932 ondo SSSR-te jirhen germaaniiin inzeneernyyd Vyyrm ba Fleessa gegşedei aşa tuhala zoriulan hyidxel xorolulgiin jabuulga xexe xeleshen tuxaigaa Şteejn xəə-rene. Saaşadaa, teegdehen maşi teegeed, terenei xydelmerişedei taigaar" şaltag gehen direktiiv hee abhan tuxa te xeleze ygene

Germaaniiin gegşehee, Şeest bolxiin duradxa hanaigaa tuxai, traansportii zog tanuudii uhanda da, akymyliaato treparovooznuu xeze Soveed X geetikiin azaxul xydelmeri exil tuxai xəərexe z tiin xorololtiin Soveed Xolboono buuruulxa gehen geze gerşe Şteejn xəərene,

Xorololto hyidx zaabarinuudii Ge eligexe baihan ne abanam geze Ştee dexedəə Fleessa xe jym xa.

Veşiinski: Ter SSSR soo baiza

Şteejn: Tiigee Eldeb olon za binaaduudta ha bolzo xorololgo xydelmeri erşe xiin tulalь kom surgaxa hanşi Fleessa Şteejn oruuldag baihan oroxo jabadalla gehe Şeestov y Steejniii myşxehe be.

Veşiinski: (Şeest za): Syydlegdegşe nai zyghee Şteeja surguulxa gehen gaa gy?

Şeestov: Tiigee, hem.

Veşiinski: Şteejn geze medeze baiga

Şeestov: Medeze

Veşiinski (Şteejn za): Saaşanь xəər

Şteejn: Tiixede uulzaxadam, jaaza xam şaaxtanuudii xuuza nyyrhenei todxor tataxii orol gehen duradxal, n baina. Bi tiixedeн hem. Organizaacad dəə xyn xyrteze y ze Şeestovoi xele organizaacada xyn jiiнь hurhan baiga dem, gol tylebiiнь tu ganizaacada geze xari lei.

Veşiinsk: Floren F jor jyyn ulduud ba medene gyt?

Şteejn: Ygei meden mar paartida xabaat naa delgerengiigeer x Gebesji xəərəldexiiн feşistnuud myn gee ze etigeşəə hem.

Veşiinski: Tedenei Xolboonoi teritoori d han ali nege alban (oficiaalin) niuurtai baigaa xa gy?

Şteejn: Floren tuxa ygeib, Fleessa bolbo Xolboono tushaalba ala ta (oficiaalin) niuurta tai baigaa geze me

Veşiinski: Ene alba ta (oficiaalin) niuur xyn hen gy?

Şteejn: Ene bolbol ciin tulala alban tu regledeg xyn jym.

(Yrgəlzəlэлэнь 3-doxi

SOVEEDTO ESERGYY TROCKIIS CEENTREI PROCEES

(XOJORDOXI NIUURAI YRGELZELEL)

Janvaariin 26-ai ydeşiin zasedaani

riiin 26-ai ydeşiin
ida syydlegdegşe Ar-
myşxeze exilehen bai-
olьd bol xeden obog-
n. Arnoolьd gedegiinь
bogiinь bişe baigaa.
ee nerecer Jefiimov,
nerecer Ivanoov geze
baina. 19 nahatai bol-
trioostniingoo nerecer
geze obogtoi baigaa.
aidaa Kaari Raask ge-
l jabahanaa daxin Va-
olood, udaanь Aimo
ıen bolood jabataraa
ldee Valentiin Volьf-
Arnoolьd geze obog-
d jabahan baina.

ьd Leeningraadta ty-
lehee Viiborg, Viiborg-
ьsingfoors (Finliaandi)
Germaani, Germaani-
rdaam goorod orohon
endehee texereze Gelь-
, Viiborg ba Svea-
eed, tendehee Şveece
egi gyrenyydte ga-
15 ondo hөөrgөө Vii-
aad baitaraa xaanta
armida orozoi. Aarmi-
aa duragyiteed, ten-
ergilehen baina. Tii-
igdaza, Riige şadarai
ьgeegdeed hara xaxad,
a bolood ybeşelehen
tiilde (arada) garahan

Jyyrьjevta la-
udai poolkodo orozo
i exin xyrter tendee
baigaad, tabilga abza
nliaandi orozoi. Ten-
oo Vasiilьjev geze ja-
Jmo Kiulьpeenen bol-
lgeed, tere neredee
dokymeent abzai.
Miinsk, Vlaadivos-
o, tendehee Kamçaat-
aatkahaa Japoon orood,
Arxaangilьsk oşozoi.
Ameerikiin paraxoodto
ide orood Nьjuu-Joork
ndehee ameerikiin aar-
daad bolzo hyyleere-
rikiin erxeten bolzo
jmo Kiulьpeenen geze
alentiin Arnoolьd ge-
ien baina. Hyyleere-
nca orood jabaxada
goorod şadar yxer
homondo tudagdaza
an" baixa jym. Hөөr-
erikaa busaad, hangai
mdehenei tulda tyr-
uhan baina. Finliaan-
geze garahan aad, te-
orondo Urda Ameeri-
noos Aajres orşozoi.
e Şotlaandi orood, Şot-
a hөөrgөө Nьjuu-Joork

ameerikiin jixe jixe
lai ba tuşaaltadai dun-
ozo jabahaar „Soveed
lo teexniis tuhalamza
" ameerikiin bylgem-
caza, 1923 ondo byl-
e duradxalaar „Soveed
do texniis tuhalamza
n" tulda ameerikiin
lten neretei Keemerovo
bainab geze Arnoolьd

erovodo 1923 ondo ko-
paartida orozo, gurban
ge yngerxedee, өөrein-
uşanai jabadalii dalda-
lahan baina. Arnoolьd
34 ondo nyxer Ordzoni-
esergyy terroriis aakt

xeze, terroriis xydelmeridөө exi tabizai. Tiixede Arnoolьd garaazii erxilegşe baigaa. Өөrөө şooferoi orondo maşiinada huuza nyxed Eejxe, Ordzonikiidze ba Ryxiimooviçii şirehen baina. Xadii uruu 70-80 kilomeetriin tyrgeer orozo jabataraa, maşiinaa byxii xyseereнь jyyme myrgyylxe baigaa Zygeer tere yjedee zyrxesehen baina.

— Tere avaarida өөrөө jaaxaaş medeegyi tula maşiinaa udaaruulaab,—geze Arnoolьd xelezei.

Eneenşilen, nyxer Moolotovoi aminda xyrexe terroriis aaktahaanь, yre garaagyi baina. Arnoolьdiin xeleheniinь:

— Xydөөgei xaraguida orood jabaxataim adali gente urdahaamni maşiina garza jiree. Ende bodolgo bodoxoş sylөө bologyi, bi terroriis aakt xexe johotoi baigaab. Xarahaar jabataraani xojordoxi maşiina urdahaam jirebe geeşe. Tiixedenь Çerepyyxin namda etigeze jadaad xojordoxi maşiina elьgeegee geze medeeb. Ynis bodozo yrdieegyib. Zygeer bi aihan baigaab. Tiixedee bi maşiinaa xazuu teeşenь jaamar ouu godiruulza yrdieeb, tere yjedem Griadiinski namai bariaad: „Şi jyy xeneş?" gee hen.

Ymөөregşedei Kolleegiin gesyyn nyxer Kaznaçeejeviin,—өөrөө yxeze bolxo baiza, ii ne daalgabari bejedee daaza abxa jabadalda tanii jyn tylxiee be—geze asuuxadanь, ene xeregte urbaahaaş şamtai toosoxobdi geze Çerepyyxin ba Şeestovoi zanahan jabadal tylxihen bolno. Bi hyylde aluulxahaa aihan bainab geze Arnoolьd xariuusaba.

Kaznaçeejev: Ta jyynde trockiistnuudai organizaacada orohon bainat?

Arnoolьd: Trockiistnuud xysetei, zasagaa gartaa abxa geze duuladag tuldaa, tiixedenь bi dooguur zergede oroxoogyi bezeb geze hanahan deerhee.

Syydlegdegşe Arnoolьd, Troockiin zarsa, zyylig avantiuriist, xulgaişan, buzagai muuxai xudaldaanai noxoi baiba.

Syyd, syydlegdegşe Livşicii myşxeze orobo. Trockiis xydelmeriee 1933 ondo Beerlinhee jirehen Looginovoi, Piatakoovoi daalgabariaar xynei duulgaxada Livşic medehen baina. Hyyleerenь Piatakoovtoi uulzahan baina. Xorololgo ba terroor xeze Soveed zasagtai edibxiteigeer temesexe tuxai Troockiin şine zaabariii terenь daxin xeleze ygehen baina.

Tere yjede Livşic urda tymer zamuudai naçaalьnig baihan ba terenei orologşo trockiist Zoorin baigaa.

Livşiciin xorololgiin xydelmeri Urda tymer zamda şuluun nyyrhe aşaalalgii tahalduulalga deerhee exilehen baina. Livşic bol şuluun nyyrhe zoriuuta dutuu aşuuldag baigaa. Terenь 1933 onoi ybelei yngereter yrgelzelehen baigaa.

1933 ondo Livşic өөrөө niuuraaraa, Miroonov, Miirski, Fyfriaanskitai, 1936 ondo Rozencveejgtei tanilsahan baina. Tiixedee Livşic, Serebriakoov ba Piatakoovoi ygehen daalgabariii dabtaza xeleed, L. M. Kaganooviçiin 183 dugaarai prikaazii tahalduulxiin byxii xemzee abxii duradxahan baina. Xeden olon tymer zamuud deere trockiistnuud Kaganooviçiin prikaazii gyisedxelgii jixeer haatuulza şadahan baina.

Veşiinski: Kniaazevai xehen gemte jabuulgada jamaraar xandadag baigaabta?

Syyd'egdegşe Livşic eneentei daşarandaulaza, ene asuudalnuud tuxai prokyroorto iigeze medyylbe: Syydei bolxiin urdaxi myşxeberi deere şpionaaz jabuulgada xamaadahan, Kniaazev ba Tyyroktoi xolbootoi baihanaa arsadag baigaa. Mynөө melerexedenь xerş xynde baibalnь, tedenei (Kniaazev ba Tyyrkin) xariiin gyrenyydei aagentnuudtai xolbootoi baihiinь 1935 onhoo, aarestada **o**roxo xyrterөө medeze baigaab gebe.

Ene yşөө baga, Kniaazevai guilgaar xariiin gyrenei aagentada.. ygexiinь tulda tereende xeden materiaal ygheн bainab —geze Livşic medyylne.

Saaşanь Livşic ba Kniaazev xojorii eelzeleze baiza myşxeberilehen deerhee, Livşiciin sexe daalgabariaar pojeezdonuudii zamhaa xaliaagdaza xyn amitan oloor gemtedeg baihanuudii elirezei. Eneen tuşaa Şeestov, Kniaazev, Jemşaanov, Arnoolьd, Tyyrok, Miirski ba Rozencveejgte direktiiv ygehen baina.

Japoonoi tagnuulşad namhaa xorololgiin xydelmeri xexii erixehee gadana, şpionaaz jabuulza şuxala medee ygexii erine, jaaxa biib geze Kniaazevei Livşichee asuuxadanь, Livşic iigeze xariuusaba: trockiis organizaaca japoontontoi xolbootoi baihan xadaa, japoonguudta medee ygexe xeregtei.

Syydlegdegşe Tyyrok myşxeberide oroxodoo, өөhedeingee japoonoi—tagnuulşadtai xolbootoi baihan ba Livşiciin terenii medeze baihaniii batadxaza ygehen baina.

— Tiime, ene bygede zybdaa—geze Livşic medyylne.

Veşiinski: Şpionaaz jabuulza medee ygexele japoonoi tagnuulşad mynge tyledeg baihaniinь tanda eli baina gy?

Livşic: Ygei.

Veşiinski: (Tyyrokta): Tanda eli gy?

Tyvrok: Japoonoi tagnuulşad medee ygehenei tylөө yge deggyi baigaa. Zygeer le trockiis xydelmeri jabuulxiin tulda mynge ygөө hen daa.

Veşiinski: Xedii tyxerig abhan baigaabta?

Tyyrok: 1935 onoi janvaarida 35 mingan tyxerig abaad, 20 mingiinь өөreingee organizaacada, orxizo 15 mingiinь Kniaazevta ygөө hem.

Veşiinski: (Khiaazevta): Ene zyb gy?

Kniaazev: Zyb.

Syydlegdegşe Piatakoov ba Liivşichee nege xeden nemelte asuudalnuudii hurahanai hyyleer ydeşiin zasedaani xaagdaba.

(TASS).

Şeniisehee rekoordoto urgasa abxiin tylөө

Baruun Sibiirei Beloglaazovskiin rajoonoi „Molodaaja Gvaardija" geze kolxooz 1936 ondo 50 gektaar turşalgiin gazarai gektaar byrihөө 50—50,3 ceentner şeniise abhan baina. Nege kvadraad meetr soo 5-600 xyrter holoomo urgaza, koolos byrinь dunda zişeegeer 35 oroohotoi baiba. Eneegeer bolxodo gektaarhaa dunda zişeegeer 56 ceentner tariaan garxa baigaa. „Klejentoon" maşiinaar seberlexedenь gektaar byrihөө 50 ceentner 36 kilograam seber şeniise garaa.

Mynөө kolzooz byxen tariilgiingaa gazarii haizaruulxa geze pregnoi (өөze ymxirhen şibxe) ba fekaaliii (yboorniin bur tag) metiin ytegzyylelgiin zyilnyydii sagluulza baina.

„Molodaaja Gvaardija" geze kolxooz jirexe zilde 200 gektaar turşalgiin gazarhaa gektaar byriin 50-80 ceentner urgasa abxiin beledxel xeze baina. Gektaar byride 20 toonno şibxe ba 5 ceentner ynehe adxaza baina. Kolxooznig byxen tariaanaigaa gazarii haizaruulxiin tulada, xolxoozdoo 24 kilograam şobuunai xorgol sogluulza, ceentner byriiin 12 azalta yder abxa baina. Myn ceentner ynehe tuşaaxa daa 2 azal ta yder olno.

Ene kolxoozoi byxii brigaadanuud 1937 ondo gektaar byrihөө 50 ceentner şeniise abxiin tylөө temesene. Gadana, xaatalabaratoorinь ene zilde şine turşalga xexiin tulada, gektaar gazar deere 40 toonno şibxe, 15 ceentner ynehe, 8 ceentner taxiaagai xorgol, 5 ceentner fexaali ba 30 ceentner xoxir adxaza ytegzyylze baina. Iigeze ytegzyylxedөө şeniisede tezeel bolxo azoot, foosfor ba kaaliıuudii mynөө zileixihee 4 daxin jixeer oruulhan bolno. 1936 ondo turşalgiin gazarhaa gektaarai 50 ceentner tariaa abhan baigaa haa, ene zilde tariaanaigaa zarii jixe noormoor ytegzyylze, hainaar xydelmerileze gektaar byrihөө 100 ceentnerhee doşo bişe şeniise abxa zorilotoi.

Negeş gazeed zaxiaagyi

Selenge. Nojoxonoi somonoi Syxe-Tagalsarai „Kominteern" geze kolxooz ene 1937 ondo negeş xehg gazeed zaxiaagyi ba tereniiji taraaxa tuxai jyrdөө hanalaa tabinaagyi. Ene kolxoozoi tyryylegşe nyx. Badmiin gegşe „myngen ygei" geed hanaa amar huuna. Iime deereheenь mynөө yjede bolzo byxii baidalhaa, tus kolxoozoi edibxitedş kolxooznuudş tahildanxai. Nyxer Badmiin iimeer baigaad geşyydeeş өөriigөө xer kylьtyyrne bolgozo şadaxabta?

Songool Şimxor.

Xөө tohon bolhon gazeeduudii elьgeheer

Jaruuniin aimagai pooçtiin tahaguud, xynei zaxihan gazeeduudii taraaza, yxedөө, vinziin tohon bolhon yngedeze xaxarahan gazeeduudii sag sagta elьgedeg. Jyynde iime tohon bolhon gazeeduudii elьgenet geze porçtiin xydelmerişedhee asuuxada, zamdaa iime bolood jirene geze hengergyi xariuusaad baixa jym.

Eneenhee xoişo xynei zaxihan gazeed ba zurnaalnuudii sebereer ezedtenь xyrgedeg bolxiin tulada pooçtiin xydelmerişed eneende hainaar xandaxa ujalgatai,

Cog. Nom.

Yderei gurban kilomeetr jababa

Booxonoi aimagai ceentr Buriaad-Jingyyd xojoroi xoorondo 45 kilomeetr boldog jym. 1936 onoi dekaabrь 22-te aimagai gazeetai redaakcahaa Buriaad-Jingyyd elьgehen bişeg ene zilei janvaarь 15-da abtaba.

Yderee gurban kilomeetr jabaxa jamar unaagaar jabahan pooçto baigaa geeşeb geze jixel gaixamaar şingi baibaş, lab le melxeede şagtagalza tabiaagyi xa geze hanagdana. Ybelei sagaan sahan deere melxeede şagtagalza tabiaagyi xa geze hanagdana. Soxom le morin gy, ali maşiina jabaa johotoi. Gebeş, xelegyi tedeniii yderei gurban kilomeetr jabaa geze darlaltagyi. Yneniinь xelsexede, pooçtiin xydelmerilegşedei өөhedeinь jabadal geeşe. Eneenei medeze, alxasaa jixedxen adagtaa yderei 20-30 kilomeetr tyrgeneer jabadag boliit geze xelexe xeregtei bolbuu.

Xydөө bişegşe.

Oroldood yziit!

Zide. Borgoin somonoi soveed ba aimagai ceentr xojoroi xoorondo telefoonoi xolbootoi bolzo, somonoi azalşad ba organizaacanuudai azal xydelmeriee jabuulgada aşatai hain bolhon jym.

Tiin nelieed yninei tere telefoon xydelxөө bolişohon, zahuulxaş xyn oldonogyi xa. Somsoveeloi xydelmerilegşedei oroldoo haanь zahagdamaar xereg baigaa johotoi.

G. Zarbain.

Bolgoomzogyi jabadal

Yngeregşe 1936 onoi dekaabriiin 20-oi yder Leeninei ba Kyjbeşevei gudamzanuudai uulzalgan deere Leeninei gudamzaar xoinohoo jireze jabahan, Kabaanai aimagai Voroşiilovoi neremzete kolxoozoi 9-28 noomirtoi avtomaşiiniin şofioor **Koçmarioo Vladiimiir Jefiimoviç** gegşe gudamzii xyndelen garaza jabahan arban dolootoi basagan **Aanna Tolstiixinaa** gegşii dairuulzarxibo.

Tere doroo **Aanaa Tolstiixinaa** bolniicada abaaşagdahan baigaa. **B**olniicada Aannii yzeze, baga zergeer gemtehen geze dooktor spraavka ygehen baina. Gebeş, şofioor Koçmariiovoi bolgoomzogyigeer **ja**badagiinь zemetei deere olzo, terenei xereg şyyxe xuuliiin 115 zyileer yzegdeze, Kabaanai aimagai aradai syydte şyyze yzexii ygtebe.

S. Samdanai

(Sojuuz foto)

Zurag deere: Zasagai seregei seregı Madriidai froont deere xuşaltatai taankaar daila za baina.

Fraans-Preessiin foto.
(SOJUUZFOTO).

Noomir gargagşa C NIMIIN Verştaalagşa S. BATIIN koreektor B. XORŞONZABOON B.-M. Praavda ba Ynenei tipografi ypolglav